

**SZENTENDRE VÁROS HORVÁT NEMZETISÉGI
ÖNKORMÁNYZAT ELNÖKE**

Az előterjesztés előkészítésében közreműködött:
Önkormányzati és Ügyfélszolgálati Iroda

A határozati javaslat elfogadásához
egyszerű többség szükséges!

ELŐTERJESZTÉS

**a Ferenczy Múzeumi Centrum tulajdonában álló szentendrei dalmát betlehemes bemutatásáról
(A szentendrei horvát nemzetiség történelmi múltjával kapcsolatos kulturális örökség megőrzése)**

(Készült: a Képviselő-testület 2024. február 10.-i ülésére)

Tisztelt Képviselő-testület!

Vezetői összefoglaló:

2023. december 21-én a Ferenczy Múzeumi Centrum (a továbbiakban: Múzeum) az online oldalán egy, a dalmát közösség által addig elvesztettnek hitt betlehemes fotóval kívánt boldog karácsonyt. Ekkor derült ki, hogy a szentendrei dalmát betlehemeset raktárunkban őrzik, és az még soha nem volt kiállítva és arról publikáció sem jelent meg. Mivel Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat küldetése a nemzetiségi identitáshoz kötődő tárgyi és szellemi kultúra, kulturális értékek, javak megőrzése, hozzáférhetővé tétele, hagyományok megőrzése stb. elengedhetetlen, hogy megismerje és mások számára is elérhetővé tegye a Ferenczy Múzeumi Centrum raktáraiban lévő szentendrei dalmát közösség hagyatékát.

Részletes kifejtés:

Szentendre Város Horvát Nemzetiség Önkormányzat korábban többször is érdeklődött a hetvenes években begyűjtött közösségi tárgyak iránt, úgymint a dalmát láda, benne a statútumok, névsorok, érmék, valamint a Múzeumba vitt temetési kandeláberek és a ravatalozó asztal után, amelyeket anno dr. Katona Gyuláné a Múzeum részére begyűjtött. Az átadás-átvételnél készített szabályos tárgyfotók rendelkezésre állnak. Arról, hogy ezeken kívül még miket gyűjtöttek be, nincs információ. Bár arról keringtek hírek, hogy Tüskéné Drobilisch Éva 1980 körül átadta Múzeumnak azokat a magnószalagokat, amelyeken rögzítette a szentendrei dalmátok mondókáit, énekeit és a betlehemes játékot is.

A Studia Comitatus 1. száma (Szentendre, 1972) O. Deisinger Margit: „Budapest környékén élő délszlávok karácsonyi szokásai” címmel írást közöl, amelyben a 181. oldalon az alábbiak olvashatók:

„A karácsonyi hangulatot a betlehemesek (gk. : vertepasi, rk. : betlemci) játéka és éneke növelte. Általában a szokásos, belülről kivilágított kis templommal jártak, benne papírból kivágott jászollal, figurákkal, állatokkal. Eljátszották, hogyan keres szállást a szentcsalád, s a háromkirályok messiáskeresését. Fehér ing, bő gatyka, papírláncokkal díszített, magas papírsapka volt rajtuk, pástornak öltözöttek is mentek velük. Sokan voltak, pl. Tökölön 3–4 csoportja volt minden utcának. Itt magyarul, rácul, svábul énekeltek, aszerint, hogy kinél jártak.

(Részletes dalmát betlehemesjátékot a szentendrei múzeum adattára őriz.)

A koledálás nyomai is fellelhetők még Szentendrén, Ercsiben emlékeznek még, hogyan jártak ablak alá énekelni.”

A Múzeum 2012-ig megyei intézmény volt, és vélhetően szakmai megfontolásból azért nem foglalkozott a szentendrei etnográfiaival, mert voltak jelentősebb gyűjtési és feldolgozási feladatai is a megyében. A korábban begyűjtött szentendrei anyag vélhetően a Múzeum raktárában lehet ma is, mivel 2019 előtt Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat sem közvetlenül a Múzeumnál, sem a fenntartó települési önkormányzatnál, illetve annak bizottságánál nem élt kezdeményezési, javaslattevési jogával, hogy a szentendrei dalmátok etnográfiai dolgaiban (viselet, szokások, ünnepek stb.), de Stéger Ferenc vagy az első szentendrei népiskola tematikákban kiállítást, kutatást kezdeményezzen. A Múzeum saját elhatározásából pedig ezekkel nem foglalkozott, pedig a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény nem csak biztosítja ennek lehetőségét a nemzetiségi önkormányzatok számára, de a nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló 448/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet erre forrást is kínál, hiszen a feladatalapú költségvetési támogatás elbírálásának szempontrendszerében preferálja: „..., a nemzetiségi közösségnek az adott településhez kötődő történelmi múltjával, kulturális örökségének ápolásával kapcsolatos feladatok ellátását, saját alapítású vagy fenntartású (esetleg társfenntartásban működő) közművelődési intézménnyel, közgyűjteménnyel, médiával kapcsolatos feladatok ellátását, más fenntartó által helyben működtetett közművelődési intézménnyel, közgyűjteménnyel, médiával való együttműködést, az anyaországi kapcsolattartást, ...”.

A Múzeum 2024. évben nem kívánja bemutatni a szentendrei dalmát betlehemeset. Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat érték és hagyományörző, tovább életető tevékenysége érdekében nem várhat a helyi közösség, hogy majd a jövőben egy kiállításon megtekinthető legyen a betlehemes.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és a határozati javaslatokat fogadja el!

Határozati javaslat I.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

1. szakértői munkacsoportot hoz létre a Ferenczy Múzeumi Centrum raktárában őrzött, a szentendrei dalmát közösségnek a településhez kötődő történelmi múltjával, kulturális örökségének ápolásával kapcsolatos tárgyainak, dokumentumainak feltérképezésére.
2. az 1. pontban említett szakértői munkacsoportba felkéri a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főrestaurátorát, Szendrődiné Gombás Ágneszt, Balázs György etnográfust, a Néprajzi Múzeum nyugalmazott tudományos igazgatóját, Czweiber Ferenc restaurátor, művészettörténészt, Kisérdi Viktória tanárt és Weszelits András grafikust.
3. a munkacsoport első feladata a szentendrei dalmát betlehemes és betlehemes játék megismerése.
4. népszerűsítő kampányt indít a saját Szentendrei dalmátok facebook oldalon és magyarországi horvát nemzetiségi médiában (a Hrvatski glasnik on és offline felületein), hogy Szentendre és magyarországi horvát közösség is megismerhessen egy oly fontos értéket, amely ma még elzárva van, és hogy a Ferenczy Múzeumi Centrum is lássa, hogy ez a közösség számára fontos közösségi ügy.

Felelős: Elnök

Határidő: 2024. február 20.

Határozati javaslat II.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

1. a Ferenczy Múzeumi Centrum raktárában őrzött, a szentendrei dalmát közösségnek a településhez kötődő történelmi múltjával, kulturális örökségének ápolásával kapcsolatos tárgyainak, dokumentumainak feltérképezésére létrehozott szakértői munkacsoport első feladata, hogy kutatási engedély birtokában együttműködve a Ferenczy Múzeumi Centrum munkatársaival tekintsék és vizsgálják meg a szentendrei dalmát betlehemes, fotókkal rögzítsék jelenlegi állapotát és állapítsák meg, hogy szükséges-e a restaurálása, továbbá készítsenek javaslatot arra vonatkozóan, hogy milyen módon lehetne bemutatni a nagyközönségnek, esetleg milyen feltételekkel lehetne kölcsönzéssel használatba adni. A munkacsoport további feladata a magnószalagra rögzített betlehemes játékot tartalmazó hanganyag megvizsgálása, másolat készítése.
2. amennyiben a szentendrei dalmát betlehemes és a betlehemes játékot rögzítő magnószalagot is restaurálni szükséges, akkor a költség fedezetére, a forrás biztosításához a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-hez pályázatot nyújt be a nemzetiségi önkormányzat.

Felelős: Elnök

Határidő: 1. pont: 2024. március 1.

2. pont: 2025. évi Bethlen pályázat benyújtásának határideje

Benkovits György

nemzetiségi önkormányzat elnök

Az előterjesztés és a határozati javaslatok törvényességi szempontból megfelelnek.

Szentendre, 2024.február 5.

dr. Schramm Gábor
jegyző

Előkészítette:

Havasi Hajnalka

nemzetiségi ügyintéző

Ellenőrizte:

dr. Remele Antónia

irodavezető